

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-06-14
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 4962-15

SÖKANDE

Nyköpings kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
611 83 Nyköping

Ombud: Advokat Agnes Larfeldt Alvé
Agnes Advokatbyrå AB
Box 2035
132 02 Saltsjö-Boo

SAKEN

Tillstånd till dammsäkerhetshöjande åtgärder m.m. vid Masugnsdammen i
Nävekvarn, Nyköpings kommun

AnläggningsID: 44615
Koordinater (SWEREF99): N 6500300, E 604404

DOMSLUT

Lagligförklaring

Mark- och miljödomstolen lagligförklarar befintlig dammanläggning vid utloppet
av Masugnsdammen.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Nyköpings kommun tillstånd att:

1. Riva ut befintlig dammanläggning vid utloppet till Masugnsdammen.
2. Anlägga ny överfallsdamm med en krönhöjd på +21,15 meter samt i övrigt i huvudsaklig överensstämmelse med bilaga 1:3, ritning K-101, i den tekniska beskrivningen.
3. Anlägga och riva ut tillfällig fångdamm samt tillfällig förbiledning av vatten.
4. Schakta för att fördjupa bottenområde mellan befintlig och ny damm.

Dok.Id 456023

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

5. Anlägga åfåra för att möjliggöra framtida fiskvandring, med den huvudsakliga utformning som framgår av bilaga 1:3, ritning K-102, i den tekniska beskrivningen.

För tillståndet ska gälla följande villkor

1. Arbetena ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökan eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten i vatten ska utföras så att störande grumling begränsas.
3. Sökanden ska vid utförande av ansökta åtgärder innehålla Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från byggarbetsplatser, NFS 2004:15.
4. Sökanden ska i samråd med tillsynsmyndigheten ombesörja erforderlig provtagning av schaktmassor för att säkerställa särskilt omhändertagande av förorenade massor.
5. Sökanden ska senast en månad innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas ge in förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.
6. Det ska anläggas en faunapassage i enlighet med ansökan. Utformningen av faunapassagen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten, varvid de justeringar som krävs för att erhålla en god funktion får vidtas inom ramen för den huvudsakliga utformning av passagen och anläggningen i övrigt som fastställts genom tillståndet.

Arbetstid

De arbeten som har medgetts i denna dom ska vara utförda senast fem år från den dag domen har vunnit laga kraft. Tillståndet förfaller om sökanden inte iakttar bestämmelserna om arbetstid. Om förlängning av arbetstid finns bestämmelser i 24 kap. 2 § miljöbalken.

Oförutsedd skada

Om den vattenverksamhet som avses med tillståndet medför skador, som domstolen inte förutsett, får den skadelidande framställa anspråk på ersättning. Sådana anspråk ska, för att få tas upp till prövning, framställas inom fem år från utgången av den ovan bestämda arbetstiden.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Rättegångskostnader

Sökanden ska ersätta Länsstyrelsen i Södermanlands län för rättegångskostnader med 22 500 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer prövningsavgiften slutligt till 30 000 kronor.

BAKGRUND

Näveksvarn är beläget vid Bråviken i Nyköpings kommun, Södermanlands län. Genom Näveksvarn löper Näveån som mynnar i Bråviken. Centralt i Näveksvarn ligger Masugnsdammen som härstammar från den tid då det bedrevs järnbruk på orten. Uppdämning av dammen sker med luckor som är sammanbyggda med en mindre bro. Såväl luckor som bron är i dåligt skick vilket medför svårigheter att kontrollera vattennivån i dammen.

Nyköpings kommun, genom samhällsbyggnadsförvaltningen, är ägare till befintliga luckor och avser nu att riva ut dessa och i stället anlägga en ny dammkonstruktion i Masugnsdammen, i form av en överfallsdamm med ett fast utskov. Detta förbättrar möjligheten att bibehålla en jämn nivå i dammen, som överensstämmer med den nivå som dagens reglering syftar till att hålla. För att underlätta framtida eventuell fiskvandring anläggs även en åfåra nedströms den nya dammen, som ska kunna utgöra passage för vandrande fisk. Den nya dammen medför även att kommunen åstadkommer tydliga ansvarsgränser för förvaltningen av dammen respektive bron, genom att bron särskiljs från den dämmande funktionen.

YRKANDEN

Nyköpings kommun (kommunen) har framställt följande yrkanden.

1. Att mark- och miljödomstolen ska lagligförklara befintlig dammanläggning vid utloppet av Masugnsdammen.
2. Att mark- och miljödomstolen ska meddela tillstånd enligt miljöbalken till
  - a) utrivning av befintlig dammanläggning,
  - b) anläggande av ny överfallsdamm med en krönhöjd på +21,15 meter samt i övrigt i huvudsaklig överensstämmelse med bilaga 1:3, ritning K-101, i den tekniska beskrivningen

- c) anläggande och utrivning av tillfällig fångdamm samt tillfällig förbiledning av vatten samt
  - d) schaktning för att fördjupa bottenområde mellan befintlig och ny damm.
3. Att mark- och miljödomstolen ska meddela tillstånd till anläggande av åfåra för att möjliggöra framtida fiskvandring, med den huvudsakliga utformning som framgår av bilaga 1:3, ritning K-102, i den tekniska beskrivningen.
4. Kommunen har slutligen yrkat att mark- och miljödomstolen ska
- a) fastställa arbetstiden för vattenverksamheterna till 5 år från den dag tillståndsdomen vinner laga kraft,
  - b) bestämma tiden för anmälan av ersättning för oförutsedd skada på grund av de ansökta vattenverksamheterna till 5 år räknat från utgången av arbetstiden,
  - c) förordna att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande),
  - d) föreskriva villkor i enlighet med sökandens förslag, samt
  - e) godkänna den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

ANSÖKAN

Nuvarande förhållanden m.m.

Tidigare prövning

Masugnsdammen härstammar från det tidigare järnbruket i Nävekvarn, och en regleringsdamm bedöms ha anlagts vid 1600-talets början. Det har inte kunnat fastställas när åtgärder senast vidtogs vid anläggningen, som idag är i dåligt skick. Nuvarande konstruktion bedöms härstamma från mitten av 1900-talet. Vattendom saknas avseende anläggningen och såvitt känt föreligger inte heller andra tillstånd för vattenanläggningar eller vattenverksamheter som skulle kunna påverkas av ansökan.

Omgivningsbeskrivning

Näveån rinner genom ett område som i huvudsak består av skog. Vissa områden av brukad mark återfinns uppströms längs ån. Det har under en lång period förekommit industriell verksamhet i anslutning till ån, vilket påverkat naturmiljön. Ån mynnar i Bråviken nedströms Nävekvarn. Masugnsdammen är belägen centralt i Nävekvarn och ett flertal bostadshus är belägna i dammens närhet. Det finns inga uppgifter om utpekade naturvärden i dammens omgivning. I området finns spår av det äldre järnbruket och i närheten av dammen finns en fornlämning i form av ett hyttområde.

Hydrologi

Näveån är ca 11 kilometer lång och enligt uppgifter från SMHI är åns medelvattenföring ca 0,27 m³/s. Flödet varierar under året med en medellågvattenföring på 0,02 m³/s och en medelhögvattenföring på 1,7 m³/s.

Vattenmiljö

Näveån är en naturlig vattenförekomst enligt VISS och dess ekologiska status har fastställts som måttlig i VISS år 2009, vilket främst beror på fysisk påverkan och dålig konnektivitet. Det finns ett flertal vandingshinder för fisk längs med Näveån, varav fyra är definitiva hinder i form av dammar och en vägtrumma.

Miljökvalitetsnormen för ekologisk status är god ekologisk status till år 2015. Det har dock föreslagits att vattenförekomsten bör omfattas av undantaget om förlängd tidsfrist till år 2027. I samrådsunderlaget för kommande vattenförvaltningscykel föreslås att vattenförekomsten fortsatt ska ges klassificeringen måttlig ekologisk status. Vattenförekomsten uppnår inte god kemisk status på grund av för höga halter kvicksilver i fisk.

Masugnsdammen hyser enligt uppgift inga skyddsvärda arter och botten utgörs av fint material, med ett översta lager av sandig/siltig lera, som sedimenterat under årens lopp. Inför ansökan har provtagning av sedimenten skett. Undersökningen visade på spår av den tidigare industriella verksamheten i området med halter av

metaller och PAH-H över riktvärden för känslig respektive mindre känslig markanvändning i de ytliga sedimenten.

Ansökta åtgärder

De planerade åtgärderna består i anläggande av en ca 45 meter lång överfallsdamm som i huvudsak placeras längs höger strand, med ett utskov vid uppströmsdelen som leder vattnet till en ny fåra längs strandlinjen och överfallsdammen.

Överfallsdammen kommer att anläggas som en betongmur alternativt slagen eller borrad spont ner till berget. Dammen kommer att ha en horisontell överyta på nivå + 21,15. Bredden på utskovet är ca 4,5 meter och dess tröskel kommer att läggas på nivå ca +21,05 med en kortare sträcka på nivå ca + 20,90.

Avsikten är att erhålla en säker dammkonstruktion som inte kräver aktiv reglering eller daglig tillsyn. Den fåra som ska anläggas nedströms dammen för att möjliggöra framtida fiskvandring samt styra flödet vid låga vattenföringar har en lutning på 4-5 % och täcks med krossmaterial och natursten.

Den nuvarande dammanläggningen utgjordes tidigare av tre luckor varav den vänstra sedermera har gjutits igen. Luckorna samt igengjutningen kommer att rivas ut och brokonstruktionen kommer därefter inte längre att ha någon dämmande funktion.

Genomförandet av planerade åtgärder kommer att pågå under ca 4-5 månader, och planeras till perioden med låg vattentillrinning, dvs. maj-oktober. En fångdamm kommer att anläggas vid inloppet till Masugnsdammen för att torrlägga dammen under byggnadstiden. Länsvatten kommer att ledas förbi området, eventuellt via sedimentationsanläggning, och släppas ut i ån direkt nedströms bron.

Den ombyggda dammen kommer i princip inte att kräva någon tillsyn för att vattennivån ska hållas inom avsedda gränser. Avbördningen kommer att ske enligt en naturlig avbördningskurva där avbördningen endast är beroende av vattennivån i Masugnsdammen.

Nivån i Masugnsdammen kommer att ställa in sig så att avbördningen motsvarar tillrinningen. Vattenföringar upp till medelvattenföringen, 0,27 m³/s, kommer att avbördas genom utskovet. Vid vattenföringar över medelvattenföringen kommer vatten att strömma över krönet i hela dess längd.

Alternativutredning

Inför ansökan har olika alternativa åtgärder utretts, såsom renovering av befintliga luckor eller utrivning av dessa. De ansökta åtgärderna har dock bedömts som betydligt mer fördelaktiga ur flera perspektiv, i synnerhet då det skapas goda förutsättningar för framtida fiskvandring längs Näveån. Att inte vidta några åtgärder och bibehålla anläggningen i befintligt skick, nollalternativet, har även avfärdats eftersom anläggningen är i stort behov av renovering.

Miljökonsekvenser

Anläggandet av den nya dammen kommer under en begränsad period att ha en negativ påverkan på vattenmiljön, genom de störningar som uppkommer under byggskedet. Efter byggskedet kan dock den nya dammkonstruktionen förväntas ha en positiv inverkan på vattenmiljön genom en jämnare vattennivå i dammen samt skapa förutsättningar för framtida fiskvandring.

Förorenade bottensediment inom schaktområdet kommer att avlägsnas i samband med åtgärderna. Ytterligare provtagning kommer att ske i samband med schaktning, enligt det kontrollprogram som tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten, och massorna transporteras med lastbil för externt omhändertagande.

Genom att Masugnsdammen även fortsättningsvis kommer att ha en vattenspegel förändras inte landskapsbilden och kulturmiljön i området. Arbetet kommer inte heller beröra den närliggande fornlämningen Tunaberg 320:1.

Konsekvenser för vattenmiljön

Påverkan på vattenmiljön av de planerade åtgärderna kommer att vara begränsade. Vid arbetets genomförande kommer Masugnsdammen att torrläggas för att underlätta arbetet. Det akvatiska livet kommer då temporärt att påverkas av torrläggningen, men på sikt att återhämta sig. Någon påverkan nedströms Masugnsdammen är inte förväntad eftersom tillrinningen kommer att återledas direkt nedströms arbetsområdet. Eftersom dammen torrläggs bedöms inte heller någon negativ påverkan till följd av grumling att uppstå. Eventuellt grumligt länshållningsvatten genomgår sedimentering före återledningen.

De planerade åtgärderna bedöms ha en positiv inverkan på uppnåendet av miljö kvalitetsnormen för ekologisk status enligt ramvattendirektivet, och ligger i linje med vattenmyndighetens åtgärdsprogram. När den nya dammen är färdig och vattennivån återställd bedöms påverkan på aktuella parametrar (bottenfauna, fisk, konnektivitet och hydrologisk regim) som positiv.

Förslag till villkor

Kommunen har föreslagit att tillståndet ska förenas med följande villkor.

1. Arbetena ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökan eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten i vatten ska utföras så att störande grumling begränsas.
3. Sökanden ska vid utförande av ansökta åtgärder innehålla Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från byggarbetsplatser, NFS 2004:15.
4. Sökanden ska i samråd med tillsynsmyndigheten ombesörja erforderlig provtagning av schaktmassor för att säkerställa särskilt omhändertagande av förorenade massor.
5. Sökanden ska senast en månad innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas ge in förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

Vattenrättsliga frågor*Lagligförklaring*

Kommunen har yrkat lagligförklaring av befintlig dammanläggning (bestående av de två regleringsluckorna samt den igengjutna luckan) med hänsyn till att någon vattendom avseende denna inte har återfunnits. Det får antas att dammanläggningen vid tidpunkten för anläggandet, ursprungligen under 1600-talet och såvitt avser nuvarande konstruktion vid mitten av 1900-talet, varit förenlig med vid aktuella tidpunkter gällande vattenrättsliga bestämmelser.

Rådighet

Kommunen äger fastigheterna Kungstorp 2:4 och Nävekvärn 5:29 där Masugnsdammen och dammluckorna är belägna. Kommunen har således erforderlig rådighet i egenskap av fastighetsägare. Åtgärderna får även anses utgöra sådan vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- och hälsosynpunkt enligt 2 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Sakägare

Endast sökandens egen fastighet Kungstorp 2:4 tas i direkt anspråk för de ansökta åtgärderna. Ytterligare fastigheter bedöms dock kunna beröras av uppdämningen vid den nya, såväl som den nuvarande, dammen. Dessa fastigheter är Nävekvärn 5:29, 9:1 och 9:2. Längs norra sidan av bron, inom fastigheten Kungstorp 2:4, finns en ledningsförlängning som behöver flyttas något i samband med åtgärderna. Kontakt har därför tagits med ledningsägaren och kommunens avsikt är att i samråd ombesörja erforderlig förflyttning.

Ersättning

I dagsläget sker uppdämning av Masugnsdammen med de luckor som är sammanbyggda med bron över Näveån. Den vattennivå som eftersträvas vid regleringen motsvarar höjden av den nya dammanläggningen och någon förändring av normalvattenståndet i dammen är således inte avsedd. Däremot kan förväntas att vattennivån hålls inom ett jämnare intervall samt att torrläggning av dammen

undviks. De ansökta åtgärderna bedöms vara fördelaktiga för fastighetsägare och andra verksamma i området och någon ersättning erbjuds därför inte i målet. Såvitt avser ledningsomläggningar är kommunens avsikt att träffa en separat överenskommelse med ledningsägaren.

Verksamhetens tillåtlighet

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Sökanden har god lokalkännedom och har i projektet anlitat expertis för att utarbeta tekniska underlag och miljöutredningar. Det föreligger ett påtagligt renoveringsbehov av nuvarande dammluckor och det lokala stödet för projektet har varit stort.

Försiktighetsmått och teknikval (2 kap. 3 § miljöbalken)

De utredningar som föregått ansökan har syftat till att identifiera risker för projektet och förslag på hur dessa kan undvikas. Under samrådsprocessen har verksamheten justerats efter synpunkter från berörda, vilket bl.a. har inneburit att åfårans sträckning och lutning har anpassats bättre. Den tekniska utformningen av de olika vattenanläggningarna har skett utifrån idag gällande bästa möjliga teknik.

Produktval (2 kap. 4 § miljöbalken)

I samband med upphandling och genomförande kommer krav att ställas på entreprenörer att använda miljöanpassade kemikalier.

Hushållnings- och kretsloppsreglerna (2 kap. 5 § miljöbalken)

Med den föreslagna utformningen av verksamheten anser sökanden att verksamheten är förenlig med miljöbalkens bestämmelser om god hushållning. Åtgärderna har utformats för att tillgodose kultur- och naturintressen samt möjliggöra framtida fiskvandring.

Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

Ansökan avser åtgärder med anledning av en befintlig anläggning och det är inte aktuellt att utreda alternativa lokaliseringar.

Tillåtligheten enligt 11 kap. miljöbalken

Värdet av de planerade åtgärderna består främst i att en säkrare dammkonstruktion erhålls och att vattenmiljön i Näveån på sikt kommer att förbättras samt en anpassning av anläggningen för eventuell framtida fiskvandring. Endast under byggskedet förväntas verksamheten kunna medföra en negativ inverkan på vattenmiljön. Den nya konstruktionen innebär också att skador på omgivning på grund av översvämning minskar. Fördelarna av de planerade åtgärderna bör således anses överväga kostnaderna för dessa samt de begränsade skador och olägenheter som kan uppkomma under anläggningstiden.

Samråd

Samrådet har genomförts såväl skriftligen som genom möte med länsstyrelsen och berörda enskilda. De synpunkter som framkommit har i huvudsak varit positiva till den ansökta verksamheten men påpekanden om behovet av fiskvandringsvägar samt syftet med åtgärderna har framförts.

Tidplan

Sökanden uppskattar byggtiden till ca fyra månader. Sökandens avsikt är att utföra arbetena under sommaren 2017.

Avgifter

Fiskeavgift enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet bedöms inte vara aktuell med hänsyn till den planerade verksamhetens begränsade omfattning och miljöpåverkan, som närmast är positiv för fisk och fiske.

Kostnader för vattenverksamheten

Anläggningskostnaden för den planerade vattenverksamheten bedöms uppgå till ca fem miljoner kronor.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och **Naturvårdsverket** har avstått från att yttra sig i målet.

Börje Petterson har inledningsvis anfört att vattenspegeln som syns från hans fastighet kommer att minska betydligt, och med anledning av detta yrkat ersättning. Yrkandet återkallades sedermera under huvudförhandlingen i målet.

Vattenfall Eldistribution AB har anfört att man har elanläggningar inom och i närheten av berört område och har informerat sökanden om gällande rättigheter samt redogjort för befintliga anläggningar inom området. Vattenfall Eldistribution AB har även informerat sökanden om att en flytt av befintliga elanläggningar utförs av Vattenfall men bekostas av exploatören. Vattenfall Eldistribution AB har i övrigt ingen erinran mot ärendet.

Miljönämnden i Nyköpings kommun har tillstyrkt verksamheten och påtalat följande. Beträffande massor och sediment saknar nämnden en tydlig beskrivning av spridningsrisk av föroreningar under arbetets gång. Denna fråga måste tydliggöras och hanteras på bästa miljömässiga sätt så att spridning förhindras. Vad gäller buller konstateras att ett stort antal transporter och andra bullrande verksamheter att genereras under projektets gång. Största möjliga hänsyn måste tas för att minimera störningarna. Vad gäller försiktighetsmått måste eventuell spridningsrisk av föroreningar minimeras genom att schakt- och anläggningsarbeten utförs med bästa möjliga teknik och att hantering av massor och sediment sker på lämpligaste sätt för att förhindra omgivningspåverkan. Nämnden förutsätter vidare att torrläggningen av Masugnsdammen kommer att redovisas på ett tydligare sätt i det kommande kontrollprogrammet.

Plan- och naturenheten anser inte att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller ställda krav, vilket gör det svårt att ta ställning till om föreslagen lösning är det miljömässigt bästa alternativet. Kommunen och länsstyrelsen har ansett att

utrivning ska redovisas som ett alternativ. De gjorda redovisningarna är alltför summariska. I miljökonsekvensbeskrivningen finns inte redovisat skillnader mellan utrivning, föreslagen lösning och nollalternativ när det gäller möjligheten att skapa leksträckor för fisk. Det summariska avfärdandet av utrivning är inte tillräckligt som beslutsunderlag. Förslaget om inlöp och dess konsekvenser finns inte redovisat. I tekniska beskrivningen finns dock en kortare beskrivning av alternativet utrivning.

Om lagligförklaring av vattenverksamheten ska medges bör samma krav ställas som om det vore fråga om en nyanläggning. Plan- och naturenheten anser att lagligförklaringen bör ställa krav på återställning av de åtgärder som gjorts pga. dammen nedströms anläggningen.

Plan- och naturenheten anser att villkor om grumling med lydelsen ”arbeten i vatten ska utföras så att störande grumling begränsas i möjligaste mån” är för vagt och bör förtydligas.

Länsstyrelsen tillstyrker ansökan om lagligförklaring samt tillstånd till vattenverksamhet avseende dammsäkerhetshöjande åtgärder samt anläggande av fiskväg, så som ansökan utformats under förutsättning att yrkanden enligt nedan beaktas.

- Arbetena ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan och de skadeförebyggande åtgärder som anges i miljökonsekvensbeskrivningen ska genomföras.
- En väl fungerande fiskväg ska anläggas och detaljutformningen av fiskvägen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
- Ett kontrollprogram för anläggningsskedet ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Förslag ska lämnas till länsstyrelsen senast en månad innan anläggningsarbetena påbörjas.

Handlingarna behöver förtydligas med att markarbeten kommer att utföras inom fornlämningsområdet till Tunaberg 320:1, vilket är tillståndspliktigt enligt kulturmiljölagen och kan vara villkorat med krav på arkeologisk åtgärd. Inför

ansökan om tillstånd för ingrepp i fornlämningsområdet krävs en tydlig beskrivning av de fysiska markingreppen i anslutning till dämnet och hur stor yta som berörs av de planerade åtgärderna.

Länsstyrelsen bedömer att anläggandet av en ny fiskväg vid Masugnsdammen långsiktigt förbättrar vattenmiljön i Näveån och bidrar till att miljö kvalitetsnormen god ekologisk status kan uppnås. Länsstyrelsen vill dock förtydliga att Vattendirektivets miljö kvalitetsnorm för vatten inte kommer att uppnås förrän även nedströms- och uppströmsliggande vandringshinder åtgärdas. Länsstyrelsen anser att ett krav på att fiskvägen ska vara fungerande är avgörande för tillsynsmyndighetens framtida tillsyn. För att säkerställa att fiskvägen fungerar ändamålsenligt förordar länsstyrelsen att samråd ska hållas med tillsynsmyndigheten om detaljutformningen av fiskvägen.

Kammarkollegiet anser att en fungerande faunapassage bör föreskrivas som villkor för den nya dammen. Av villkoret bör framgå hur passagen ska drivas för att säkerställa funktionen och när den senast ska vara i drift. Enligt kollegiet är ett villkor om en fungerande faunapassage en förutsättning för att tillståndet till den nya dammen ska leva upp till kraven enligt 11 kap. 8 § och 2 kap. miljöbalken samt ramdirektivet för vatten.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Vattenfall Eldistribution AB:s yttrande

Sökanden har ingen erinran mot att bekosta eventuella åtgärder som krävs med anledning av Vattenfalls ledningar i området och avser att ta kontakt med Vattenfall i god tid före arbetena påbörjas.

Miljönämnden i Nyköpings kommuns yttrande

I samband med torrläggning av dammen kommer avsänkningen ske i en sådan takt att eventuell spridning av föroreningar minimeras. Under arbetets bedrivande finns pumpar nedströms fångdammen som pumpar tillrinnande vatten till en punkt

nedströms den befintliga vägbron. Dammen kommer att vara torrlagd så länge tillrinningen kan pumpas förbi denna. Högre tillrinning kan under kortare perioder förekomma vid höga nederbörds mängder. Ett koncentrerat flöde genom dammen vid ett sådant tillfälle skulle kunna frilägga förorenade sediment och föra med sig föroreningar. För att undvika detta ska entreprenören vid ett sådant tillfälle utrymma arbetsplatsen och låta vattennivån i dammen stiga till +21,1 meter genom att delvis stänga de befintliga luckorna. Därigenom kommer vattennivån i dammen att stiga och vattenhastigheten bli så låg att risken för spridning av föroreningar genom erosion av befintliga bottensediment minimeras. Avsänkning av dammen sker när flödet återgått till en nivå som kan hanteras genom pumpning och i sådan takt att inte heller detta medför risk för spridning av eventuella föroreningar.

Sökanden har ingen erinran mot att i ett kontrollprogram närmare, och i samråd med tillsynsmyndigheten, ange hur torrläggningen av dammen bör ske för att undvika spridning av eventuella föroreningar såväl som att minimera skada på fisk.

Störningar för närboende på grund av tung trafik under byggnadstiden kommer att begränsas genom att entreprenören hänvisas till att använda Nyköpingsvägen-Kvarsebovägen-Industrivägen för transporter till och från arbetsområdet vid Masugnsdammens sydvästra del. Vidare kommer entreprenören att få utnyttja Industrivägen fram till bron för att nå arbetsområdet i Masugnsdammens sydöstra del. Transporter till och från fångdammen vid inloppet till Masugnsdammen kommer att vara få till antalet och huvudsakligen ske med mindre fordon. Föreskriven tillfartsväg kommer att vara Bruksvägen-Skolvägen. Sökandens uppfattning är att endast ett mindre antal bostadsfastigheter kommer att beröras av den tunga trafiken under den period som anläggningsarbeten pågår.

Vad gäller miljökonsekvensbeskrivningen och alternativredovisningen anförs att det är sökanden som väljer vilken åtgärd eller verksamhet som ansökan ska avse och att sökanden utifrån detta ska redovisa alternativ för att uppnå det aktuella syftet med ansökan och visa att det valda alternativet är tillåtligt enligt miljöbalkens bestämmelser. I det nu aktuella fallet är det fråga om upprustning av befintlig

anläggning i syfte att få en fungerande dammanläggning som uppfyller krav på säkerhet och funktionalitet. Sökanden anser att det föreligger en fullgod redovisning av alternativa åtgärder i ansökan sett till syftet med åtgärderna, samt att åtagandet om en passage för fisk är ett frivilligt åtagande som har diskuterats med berörda intressen och utformats efter samråd med dessa. Den nya dammkonstruktionen har anpassats till de förutsättningar som råder på platsen. En sådan förutsättning är bevarande av vattenspegeln, främst med hänsyn till kulturmiljön i området. En annan viktig förutsättning är att dammen ska utformas för att klara förekommande flöden utan mekanisk utrustning samt medföra begränsat behov av underhåll och tillsyn. Ombyggnaden av dammen ska också bidra till att skapa förutsättningar för fiskvandring i Näveån. Inför utformningen av fiskpassagen tog sökanden del av tidigare utredningar rörande området samt genomförde samråd med länsstyrelsen och kommunens andra enheter. Utifrån detta utformades det valda alternativet som en lösning som kan tillgodose framförda intressen såvitt avser det nu aktuella området kring Masugnsdammen. I det valda alternativet, som ansökan avser, har en överfallsdamm kombinerats med ett inlöp, dvs. en naturliknande fiskväg, mellan den låga delen av dammens tröskel och forsacken under bron. Inte minst viktigt för valet av utformning är möjligheten att i det valda alternativet under sommartid koncentrera det låga flödet till fiskvägen och därmed erhålla ett tillräckligt djup. Inlöpet kommer att utföras i samråd med sakkunniga med erfarenhet av liknande inlöp. Placeringen av fiskvägen längs dammens högra sida innebär att den har kunnat placeras inom ett område som Nyköpings kommun förfogar över och som samtidigt erbjuder goda förutsättningar ur byggnadsteknisk synvinkel.

Lagligförklaring ska ske enligt de bestämmelser som gällde vid tillkomsten av anläggningen. Det saknas rättslig grund för plan- och naturenhetens krav på återställning av området nedströms anläggningen som ett villkor för lagligförklaringen.

Sökanden har inget att erinra mot att justera föreslaget villkor avseende grumling så att detta i stället lyder enligt följande.

2. *Arbeten i vatten ska utföras så att störande grumling begränsas.*

Länsstyrelsens yttrande

Sökanden har inget att erinra mot länsstyrelsens yrkanden och såvitt avser den första punkten konstateras att sökanden är bunden av vad som angivits i hela ansökan, inklusive miljökonsekvensbeskrivningen. Såvitt avser den andra punkten har sökanden föreslagit att detaljutformningen av fiskpassagen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Såvitt avser tredje punkten har sökanden godtagit att tiden för ingivande av kontrollprogram ändras från tre månader till en månad före tillståndsgivna åtgärder påbörjas.

Den aktuella fornlämningen har uppmärksamrats i miljökonsekvensbeskrivningen och sökanden har tagit kontakt med länsstyrelsens kulturmiljöenhet för att inleda en tillståndsprocess enligt kulturmiljölagen. Frågan ska dock inte hanteras inom ramen för prövningen enligt 11 kap. miljöbalken.

Kammarkollegiets yttrande

Sökanden har åtagit sig att anlägga en passage för fisk förbi den nya dammen, och har utformat dammkonstruktionen efter detta, men anser inte att en sådan passagemöjlighet för fisk är en förutsättning för att ansökan ska anses tillåtlig. Det är fråga om dammsäkerhetshöjande åtgärder som uteslutande har positiva konsekvenser för vattenmiljön, fränsett begränsade negativa konsekvenser under anläggningsskedet. Således kan skyddsåtgärder i form av fiskväg inte föreskrivas. Det är emellertid sökandens avsikt att samtidigt med dammanläggningen anlägga den aktuella passagen för fisk och att denna även ska vara fungerande. Om mark- och miljödomstolen anser så erforderligt godtar sökanden därför i andra hand att tillståndet villkoras av anläggande av en fiskpassage.

Att det ska framgå av villkoret att fiskpassagen ska vara ”fungerande” är dock enligt sökandens uppfattning en olämplig villkorsformulering, om det inte samtidigt förtydligas vad detta faktiskt innebär. Med hänsyn till rådande vandringshinder nedströms Masugnsdammen torde det inte under de närmaste åren vara möjligt att utvärdera fiskvägens funktion. Däremot, när övriga vandringshinder har åtgärdats,

har sökanden inget att erinra mot att följa upp funktionen av passagen, samt vid behov göra eventuella anpassningar. Ett tillstånd kan därför förslagsvis utformas så att det möjliggör en framtida anpassning av den aktuella passagen så att den önskvärda funktionen erhålls. På så vis möjliggörs en framtida anpassning av anläggningen när förutsättningar för uppströmsvandring faktiskt föreligger.

Sökanden föreslår att tillståndet förenas med ett villkor med innebörden att utformningen av fiskpassagen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och att sökanden inom ramen för kontrollprogrammet och därmed i samråd med tillsynsmyndigheten får vidta de justeringar av passagen som krävs för att erhålla en god funktion, så länge dessa inte avviker från den huvudsakliga utformning som fastställs genom tillståndet.

BEMÖTANDE FRÅN REMISSMYNDIGHETER

Kammarkollegiet vidhåller att tillståndet till den nya dammen bör förenas med ett villkor om att det ska finnas en fungerande faunapassage. Kollegiet anser vidare att motsvarande villkor bör föreskrivas för lagligförklaringen av den befintliga dammen. Den praxis som utvecklats när det gäller dammsäkerhetshöjande åtgärder avser åtgärder på befintliga, tidigare tillståndsprövade dammanläggningar. Ansökan i detta fall gäller lagligförklaring av en tidigare inte tillståndsprövad damm, varför Mark- och miljööverdomstolens praxis avseende dammsäkerhetshöjande åtgärder inte är tillämplig på nu aktuell ansökan. Såväl lagligförklaringen av den befintliga dammen som tillståndet till den nya dammen måste leva upp till de krav som följer av ramdirektivet för vatten. I VISS anges fiskväg eller utrivning av vandringshinder som möjliga eller nödvändiga åtgärder för att uppnå en god ytvattenstatus i berörd vattenförekomst. Av denna anledning måste lagligförklaringen och tillståndet villkoras av att det ska finnas en fungerande faunapassage. Kollegiet delar sökandens uppfattning att det i ett villkor om faunapassage kan vara lämpligt att det preciseras vad som avses med ”fungerande”. En sådan precisering skulle t.ex. kunna vara att det i villkoret anges att faunapassagen ska fungera för förekommande arter

och storlekar och att en viss andel av de uppströms vandrande fiskarna ska passera igenom den.

Länsstyrelsen har anfört att den inte har någon erinran mot det av sökanden formulerade villkoret beträffande fiskpassagen. Länsstyrelsens konstaterar vidare att sökanden godtagit att kontrollprogrammet ska inges till länsstyrelsen en månad innan tillståndet tas i anspråk.

Huvudförhandling m.m.

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling med syn i målet den 17 maj 2016. Under huvudförhandlingen frånföll sökanden tidigare framställt yrkande om verkställighetsförordnande. Sökanden åtog sig vidare att i ett kontrollprogram närmare beskriva, och i samråd med tillsynsmyndigheten verkställa torrläggningen av dammen så att spridning av eventuella föroreningar undviks samt skada på fisk minimeras.

Börje Pettersson frånföll vid huvudförhandlingen tidigare framställt yrkande om ersättning.

Länsstyrelsen förtydligade vid huvudförhandlingen att länsstyrelsen yrkar att tillståndet ska förenas med villkor om faunapassage utformad i enlighet med ansökan. Länsstyrelsen framställde vidare yrkande om ersättning för rättegångskostnader med 22 500 kronor, vilket medgavs av sökanden.

Efter huvudförhandlingen har **Kammarkollegiet** yttrat sig och anfört i huvudsak följande. En faunapassage är en skyddsåtgärd som syftar till att undvika eller begränsa en damms negativa påverkan på den vattenlevande faunans möjligheter att fritt förflytta sig i vattendraget. En faunapassage ska därför ses som en nödvändig skyddsåtgärd för den befintliga och nya dammen och till följd härav föreskrivas som villkor för lagligförklaringen av den befintliga dammen och tillståndet till den nya dammen. Den omständigheten att det är straffsanktionerat att bryta mot villkor utgör inget skäl för att inte förena tillståndet med villkor om faunapassage. Syftet

med straffsanktionen är att säkerställa att nödvändiga skyddsåtgärder kommer till stånd och att miljöbalkens krav därigenom uppfylls. I förarbetena till miljöbalken betonas att sanktioner vid överträdelser av miljökrav utgör en viktig del av den s.k. miljöbalkskedjan, vars syfte är att säkerställa efterlevnaden av miljöbalken. Den omständigheten att tillstånd söks för en skyddsåtgärd utgör inte något skäl för att inte förena tillståndet till huvudverksamheten med villkor om att skyddsåtgärden ska vidtas.

DOMSKÄL

Rådighet

Nyköpings kommun har erforderlig rådighet för de ansökta arbetena.

Miljökonsekvensbeskrivning

Domstolen anser att miljökonsekvensbeskrivningen i målet uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och att den därför kan godkännas.

Lagligförklaring

Om tillstånd begärs att ändra en vattenanläggning som har tillkommit utan tillstånd före miljöbalkens ikraftträdande, ska ansökan samtidigt göras om prövning av anläggningens laglighet, se 17 § andra stycket lagen (1998:811) om införande av miljöbalken. Enligt bestämmelsens fjärde stycke får en lagligförklaring förenas med villkor. Lagligförklaringen ska, enligt 18 § samma lag, prövas enligt de bestämmelser som gällde då vattenanläggningen uppfördes.

Sökanden har bedömt att nuvarande dammkonstruktion härstammar från mitten av 1900-talet. Domstolen, som inte finner anledning att ifrågasätta denna uppgift, konstaterar att lagligförklaringen därmed ska prövas enligt den äldre vattenlagen (1918:523). Det har i målet inte framförts några erinringar mot den befintliga dammen från myndigheter eller enskilda. Kammarkollegiet har dock yrkat att lagligförklaringen ska villkoras med en faunapassage. Miljönämndens plan- och naturenhet har ansett att lagligförklaringen bör ställa krav på återställning av de

åtgärder som gjorts pga. dammen nedströms anläggningen. Mark- och miljödomstolen konstaterar att ansökan om lagligförklaring avser befintlig dammanläggning, vilken består av de två regleringsluckorna samt den igengjutna luckan. Eventuella åtgärder nedströms dammen kan därför inte omfattas av lagligförklaringen. Mark- och miljödomstolen bedömer att befintlig dammanläggning ska betraktas som laglig enligt den äldre vattenlagen. Frågan om villkor för lagligförklaringen behandlas nedan under rubriken faunapassage.

Tillåtlighet

Domstolen finner att den ansökta verksamheten har en för sitt ändamål given och lämplig lokalisering samt även i övrigt är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 2-7 §§ miljöbalken och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk. Den samhällsekonomiska nyttan enligt 11 kap. 6 § miljöbalken bedöms vidare överväga kostnaderna samt eventuella skador och olägenheter av vattenverksamheten. Mark- och miljödomstolen finner därför att det finns förutsättningar för att medge tillstånd till den sökta vattenverksamheten med de närmare villkor som anges under rubriken domslut och som delvis utvecklas närmare nedan.

Villkor

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis i denna del att det s.k. allmänna villkoret – att arbetena ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökningshandlingar och i övrigt uppgett och åtagit sig i målet – ger en allmän ram för verksamheten utöver de särskilda villkoren. Vissa frågor lämpar sig inte att regleras genom särskilda villkor, men omfattas då i stället av det allmänna villkoret. Vad gäller de särskilda villkoren har de flesta godtagits av sökanden. Domstolen kommenterar nedan särskilt villkoret om faunapassage.

Faunapassage

Av 2 kap. 3 § miljöbalken följer att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga,

hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Enligt förarbetena till bestämmelsen ska dammar byggas så att de uppfyller säkerhetskrav och dessutom bör åtgärder vidtas så att de inte utgör vandringshinder för fisk (prop. 1997/98:45 del 2 s. 18). Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken gäller kraven i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

När det gäller vattenverksamhet som kan skada fisket ställs enligt 11 kap. 8 § miljöbalken kravet att verksamhetsutövaren utan ersättning ska vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iaktta de villkor eller förelägganden i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Det som i paragrafen sägs om fisk ska gälla även vattenlevande blötdjur och vattenlevande kräftdjur. I förarbetena framgår att bestämmelsen har sitt ursprung i vattenlagen och att man valde att ha kvar den för att undvika att prövningen enligt den grundläggande hänsynsregeln inte går tillräckligt långt för att främja fiskeintresset (a. prop. del 2 s. 130 f.). Åtgärderna enligt 11 kap. 8 § miljöbalken kan komma i fråga i samband med all slags vattenverksamhet som kan skada fisket.

Sökanden har gjort gällande att det är fråga om dammsäkerhetshöjande åtgärder som uteslutande har positiva konsekvenser för vattenmiljön, varför skyddsåtgärder i form av faunapassage inte kan föreskrivas. Kammarkollegiet har å sin sida framfört uppfattningen att det inte är fråga om dammsäkerhetshöjande åtgärder och yrkat att såväl lagligförklaringen som tillståndet ska förenas med villkor om faunapassage. Länsstyrelsen har yrkat att tillståndet ska förenas med villkor om faunapassage.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den praxis som utvecklats beträffande dammsäkerhetshöjande åtgärder har avsett åtgärder på befintliga, tidigare tillståndsprövade, anläggningar (se MÖD 2009:44, MÖD 2010:52 och MÖD

2012:56). I det nu aktuella målet är det fråga om att ersätta en befintlig damm som saknar tillstånd med en ny damm som har en annan konstruktion. Det är således inte fråga om att vidta åtgärder på den befintliga dammen för att höja dess säkerhet, utan att riva ut den befintliga dammen och ersätta den med en ny damm. Domstolen finner att det således inte är fråga om sådana dammsäkerhetskörande åtgärder som utgör hinder mot att föreskriva villkor (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom 2015-12-16 i mål nr M 11425-14). Domstolen kan således föreskriva de skyddsåtgärder som krävs med stöd av miljöbalken för att förhindra att verksamheten medför skada eller olägenhet för miljön, t.ex. villkor om faunapassage.

Nästa fråga mark- och miljödomstolen har att ta ställning till är om det finns skäl att föreskriva skyddsåtgärd i form av faunapassage. Det kan härvid konstateras att Närke- och Östergötlands ekologiska status fastställts som måttlig 2009. Miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten är god ekologisk status till 2015. Det finns förslag om att förlänga tidsfristen till 2027. Konnektivitet och morfologiska förändringar har konstaterats som orsaker till att god ekologisk status är i riskzonen att inte nås.

Vad gäller fiskbeståndet framgår av miljökonsekvensbeskrivningen att ål, havsöring, spigg, sarv, flodnejonöga, gädda, abborre, gärs, mört och skrubbskädda har påträffats vid inventeringar i Närke 2007-2010. Fiskbeståndet är påverkat av flera vandringshinder. Det första hindret är Pumpfallet, som ligger ca 200 meter uppströms Närke- och Östergötlands mynning i Bråviken. Ytterligare ca 200 meter uppströms är Masugnsdammen belägen. Öringslek förekommer idag fram till Pumpfallet.

Enligt praxis utgör fiskvägar en etablerad skyddsåtgärd för att bevara och förbättra ekologisk status i vattendrag (jfr MÖD 2014:15 och ovan hänvisade avgörande i mål nr M 11425-14). Mark- och miljödomstolen gör i detta mål bedömningen att Masugnsdammen i egenskap av vandringshinder medför skadeverkningar på Närke- och Östergötlands ekologiska status. När tillstånd nu ges till uppförande av en ny damm anser domstolen att det mot den bakgrunden är miljömässigt motiverat att föreskriva villkor om faunapassage. Det har i målet inte framkommit att ett sådant villkor

skulle vara alltför ekonomiskt betungande i förhållande till nyttan med åtgärden. Tillståndet ska därför villkoras av att faunapassage anläggs.

Kammarkollegiet har yrkat att faunapassage även ska utgöra ett villkor för lagligförklaringen av den befintliga dammen. Mark- och miljödomstolen konstaterar härvidlag att den utformning av faunapassagen som presenterats i ansökan förutsätter en överfallsdamm av den typ som tillståndsansökan avser. Någon utredning om alternativa faunapassager har inte presenterats i målet, och domstolen bedömer inte heller att sådan utredning kan krävas med hänsyn till ansökans avgränsning. För att det ska vara lämpligt att villkora lagligförklaringen med faunapassage måste det enligt domstolens mening vara utrett att en sådan är möjlig att anordna även om tillståndet inte tas i anspråk. Domstolen gör bedömningen att denna förutsättning inte är uppfylld. Lagligförklaringen ska därför inte villkoras med faunapassage.

Arbetstid och oförutsedd skada

Sökanden har yrkat att arbetstiden ska bestämmas till fem år och att tiden för oförutsedd skada ska bestämmas till fem år räknat från utgången av arbetstiden. Ingen av remissmyndigheterna har haft någon erinran mot detta. Mark- och miljödomstolen finner att av sökanden yrkad arbetstid och tid för oförutsedd skada kan godtas.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen finner tidigare fastställd prövningsavgift skälig och fastställer den slutligt till 30 000 kronor. Avgiften är betald.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen har framställt yrkande om ersättning för rättegångskostnader. Sökanden har medgivit yrkandet. Med hänsyn till det samt kostnadernas skälighet ska sökanden stå för kostnaderna i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 5 juli 2016. Prövningstillstånd krävs.

Anders Wallin

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Anders Wallin, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson samt de särskilda ledamöterna Karin Forsell och Sture Hansson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.